

Regional utveckling

Mårten Edberg
Tfn: 070-2168625
Marten.edberg@regionvasterbotten.se

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: emi.hijino@regeringskansliet.se

SOU 2020:4 Vägen till en klimatpositiv framtid. Betänkande av Klimatpolitiska vägvalsutredningen

Region Västerbotten har givits möjlighet att inkomma med synpunkter på ovan rubricerat betänkande.

Betänkandet i korthet

Regeringen beslutade den 19 juli 2018 att tillsätta en särskild utredare med uppgift att föreslå en strategi för hur Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045. Utredaren skulle undersöka hur bland annat ökad kolsänka, avskiljning och lagring av koldioxid med biogent ursprung samt verifierade utsläppsminskningar genom investeringar i andra länder kan och bör bidra till detta och föreslå hur incitament kan skapas och hinder undanröjas för önskvärd utveckling.

Bakgrunden är att det enligt FN:s klimatpanel IPCC krävs åtgärder och tekniker för negativa utsläpp och globala negativa nettoutsläpp av koldioxid för att begränsa den globala uppvärmningen till maximalt 1,5 °C. Enligt IPCC uppstår negativa nettoutsläpp av koldioxid när en större mängd koldioxid tas bort från atmosfären tack vare mänsklig aktivitet än de av människor orsakade utsläpp som återstår.

Betänkandet som är utformat som en strategi pekar på följande syften med strategin:

- Det övergripande syftet är att bidra till att Sverige når målen i det klimatpolitiska ramverket.
- Det ska bli möjligt att använda kompletterande åtgärder för att nå nettonollmålet senast 2045 samt målen för 2030 och 2040.
- Sverige ska kunna nå negativa nettoutsläpp av växthusgaser efter att nettonollmålet uppnåtts, genom användning av kompletterande åtgärder.

- Målen i det klimatpolitiska ramverket ska uppnås på ett kostnads- och samhällsekonomiskt effektivt sätt och utan att förutsättningarna att nå miljökvalitetsmålen försämras.

Betänkandet har kommit fram till att det finns en stor potential i Sverige för negativa utsläpp genom att biogen koldioxid kan avlägsnas genom att kombinera biomassaanvändning för energiändamål med avskiljning och lagring av koldioxid, så kallad bio-CCS eller BECCS (Bio-energy with carbon capture and storage). Bio-CCS minskar då koncentrationen av koldioxid i atmosfären.

Sverige befintliga utsläpp är också koncentrerade till stora anläggningar och många befinner sig längs kusten, vilket underlättar frakt till lagringsplatser.

Betänkandet pekar också på att en annan viktig del i arbetet med Sveriges minskade utsläpp är en ökad användning av biobränslen inom industrin, uppvärmning i bostäder och lokaler samt i el- och fjärrvärmeproduktionen.

Biobränslen orsakar utsläpp av biogen koldioxid från biomassa som ständigt kan nybildas. Utsläppen av koldioxid från förbränning av hållbart producerad biomassa förstärker inte den naturliga växthuseffekten på lång sikt. Vid förbränning av fossila bränslen släpps däremot koldioxid ut som innehåller kol som togs upp för miljoner år sedan. Detta ökar koldioxidhalten i atmosfären och bidrar till växthuseffekten och ett förändrat klimat.

Betänkandet konstaterar att biomassan måste uppfylla särskilda villkor för att vara hållbar ur klimatsynpunkt. Uttaget av biomassan får till exempel inte överstiga tillväxten och det måste ske återplantering av träd eller växter.

Man föreslår också att så kallade omvända auktioner för bio-CCS ska genomföras. Det innebär att staten vill uppnå en begränsad mängd negativa utsläpp och låter marknadens aktörer bjuda in till auktionen. Den som sedan erbjuder lägst kostnad vinner.

Ett antal åtgärder lyfts fram för att öka kolinlagringen i jordbruksmark och som man menar skulle kunna ge effekter till år 2030 och 2045:

- Ökad odling av fång- och mellangrödor är det område som bedöms kunna få störst genomslag när det gäller areal, eftersom stöd redan ges inom landsbygdsprogrammet.
- Ökat inslag av träd och buskar (agroforestry/skogsjordbruk) på åkermark och betesmark, till exempel genom vindskydd och alléer.
- Använda jordbruksmark som tagits ur bruk eller som kan komma att tas ur bruk på ett sätt som är gynnsamt för kolbalansen, till exempel genom odling av energiskog, beskogning med traditionella skogsträdslag och genom att utföra åtgärder som främjar tillväxten.
- Återvätning av dikad jordbruksmark på torvjord.

Andra åtgärder som bedöms ha potential att lagra in kol inom jordbruket är ökad användning av fleråriga grödor, tillförsel av biokol till marken och att bevara det befintliga kollagret, till exempel genom att fortsätta att odla vall.

Betänkandet är mycket omfångsrikt och lyfter fram ett stort antal möjliga åtgärder för att Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045.

Region Västerbottens synpunkter

Region Västerbotten välkomnar denna viktiga utredning och ställer sig generellt positivt till betänkandets olika förslag till inriktningar och åtgärder att för Sverige ska bidra till en klimatpositiv framtid.

Västerbottens län har stora arealer skogs- och jordbruksmark som utgör en viktig resurs för kolinlagring eller som källa till substitution av produkter som bygger på användningen av fossila energikällor. Region Västerbotten anser att det finns en risk att ett ensidigt fokus på kollagring kan leda till stora intressekonflikter. Det är därför viktigt att åtgärderna får en balans mellan aspekterna biologisk mångfald, långsiktigt säkrande av livsmedelsproduktion, natur- och kulturmiljöer och sammantaget ett långsiktigt brukande av våra markresurser.

Ett viktigt faktum i diskussionen om klimatfrågan och koldioxidlagring är att det svenska skogsbruket har en större årlig tillväxt än uttag. Västerbottens skogar tillhör de som binder mer koldioxid än vad som tas ut i form av avverkning. Sammantaget bör det därför markeras att den svenska skogsnäringen är en viktig och positiv resurs i klimatarbetet.

Diskussionen behöver i ökad grad handla om hur vi använder skogens råvaror bäst. Kan en ökad inlagring av kol bidra till Sveriges klimatmål 2045, eller behövs den som ersättning av fossila råvaror, exempelvis drivmedel eller som hållbart byggmaterial? Region Västerbotten har, tillsammans med övriga tre nordliga regioner, drivit på att denna insikt måste få ökat genomslag, inte minst när det gäller den europeiska klimatpolitiken och de övergripande regelverk som kan bli en följd av detta.

När det gäller åtgärder i form av så kallad återvätning på dikad skogsmark på torvjord har Region Västerbotten ingen anledning att ifrågasätta att detta kan vara en effektiv metod att radikalt minska det kolläckage som olika dikningsprojekt orsakar. Återvätning bör då ske i samspel med skogsägarna och finansieras av offentliga medel. Det är också rimligt att säkerställa att skogsägarna kompenseras för uteblivna ekonomiska effekter då återvätning sker.

Betänkandet föreslår att jordbruksmark som tagits ur bruk ska användas på ett sätt som är gynnsamt för kolbalansen genom att odla till exempel energiskog eller traditionella träslag. Region Västerbotten vill här påpeka att detta givetvis är en möjlighet när alternativet är att marken fortsätter ligga i träda. Samtidigt bör åkermarken i första hand användas till att producera livsmedel. Återbeskogning av åkermark bör därför vara ett andrahandsalternativ. De stimulansåtgärder som vidtas bör därmed också huvudsakligen riktas in på att åkermarken ska användas för livsmedelsproduktion.

Betänkandet konstaterar helt riktigt att vallodling är gynnsamt för kolinlagringen. Detta är fakta som sällan vägs i den allmänna diskussionen kring vilken mat som är bäst ut klimatsynpunkt. Västerbottens jordbruksmark domineras av geografiska skäl av vall som föda till mjölkkor. Mjolk och mejeriprodukter står för den överlägset största delen av livsmedelsproduktionen i länet. Många av de modeller som beräknar klimatavtryck på livsmedel tar inte hänsyn till hela kolkedjan, de ser inte till inlagring, utan bara till utsläppen vilket ger en felaktig bild av mjölkproduktionens klimatpåverkan. Region

Västerbotten ser ett behov av satsningar på ökad kunskap kring betydelsen av jordbrukets kolinlagring och hur kolinlagringen kan bli större. Det behövs också utveckling av modeller som tar mer hänsyn till kolinlagring när olika livsmedels klimatavtryck beräknas.

När det gäller betänkandets överväganden styrmedel som ska generera beteendeförändringar kopplade till konsumtion och produktion saknar Region Västerbotten kopplingar till kön och geografi.

Det saknas också resonemang kring bostadsbyggandet och byggbranschens påverkan på klimatet, vilket är en viktig fråga när landets befolkning ökar. Region Västerbotten anser att betydelsen av material och cirkulära materialflöden kan ha stor betydelse, och detta bör därför beaktas i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Avslutningsvis konstaterar Region Västerbotten att betänkandet föreslår åtgärder som innebär konsekvenser för ett flertal myndigheter. Det finns anledning att utveckla kontroll- eller samordningsfunktion mellan inblandade myndigheter för att möta olikheterna och effekterna av förslagen när ett genomförande blir verklighet.

Beslut i ärendet är fattat av Regionala utvecklingsnämnden vid dess sammanträde 22 april 2020

Bilagor

1. SOU 2020:40 Vägen till en klimatpositiv framtid.
2. Missiv.

§ 80

Remissvar på SOU 2020:04 Vägen till en klimatpositiv framtid

Dnr: RUN 94-2020

Beslut

Regionala utvecklingsnämnden avger yttrande över remiss SOU 2020:04 Vägen till en klimatpositiv framtid enligt upprättat förslag.

Ärendebeskrivning

Regeringen beslutade den 19 juli 2018 att tillsätta en särskild utredare med uppgift att föreslå en strategi för hur Sverige ska nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045. Utredaren skulle undersöka hur bland annat ökad kolsänka, avskiljning och lagring av koldioxid med biogent ursprung samt verifierade utsläppsminskningar genom investeringar i andra länder kan och bör bidra till detta och föreslå hur incitament kan skapas och hinder undanröjas för önskvärd utveckling.

Bakgrunden är att det enligt FN:s klimatpanel IPCC krävs åtgärder och tekniker för negativa utsläpp och globala negativa nettoutsläpp av koldioxid för att begränsa den globala uppvärmningen till maximalt 1,5 °C. Enligt IPCC uppstår negativa nettoutsläpp av koldioxid när en större mängd koldioxid tas bort från atmosfären tack vare mänsklig aktivitet än de av människor orsakade utsläpp som återstår.

Betänkandet som är utformat som en strategi pekar på följande syften med strategin:

- Det övergripande syftet är att bidra till att Sverige når målen i det klimatpolitiska ramverket.
- Det ska bli möjligt att använda kompletterande åtgärder för att nå nettonollmålet senast 2045 samt målen för 2030 och 2040.
- Sverige ska kunna nå negativa nettoutsläpp av växthusgaser efter att nettonollmålet uppnåtts, genom användning av kompletterande åtgärder.
- Målen i det klimatpolitiska ramverket ska uppnås på ett kostnads- och samhällsekonomiskt effektivt sätt och utan att förutsättningarna att nå miljökvalitetsmålen försämras.

Ett yttrande har upprättats där Region Västerbottens synpunkter framgår.

Beslutsunderlag

Yttrande

Sammanfattning Remiss SOU 2020:04 Vägen till en klimatpositiv framtid

Regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott 2020-03-31 § 75 Remissvar på SOU 2020:04 Vägen till en klimatpositiv framtid

Miljödepartementet (m.remissvar@regeringskansliet.se)

Sammanträdesdatum	Onsdagen den 22 april 2020
Sammanträdestid	kl. 11:00-12:22
Sammanträdesplats	Linden, Region Västerbotten, V Norrlandsgatan 13, Umeå
Beslutande	Enligt närvarolista sidan 2
Övriga närvarande	Enligt närvarolista sidan 3
Paragrafer	79-95
Underskrifter	Genom digital signering
Sekreterare	Katrine Andersson
Ordförande	Rickard Carstedt (S)
Justerare	Åsa Ågren Wikström (M)

BEVIS OM ANSLAG

Justering har tillkännagivits genom anslag på Region Västerbottens anslagstavla.

Organ	Regionala utvecklingsnämnden
Sammanträdesdatum	2020-04-22
Anslagsdatum	Protokollet anslås senast två dagar efter justering
Datum då anslaget tas ner	Anslag tas ner tre veckor efter anslagsdatum
Förvaringsplats för protokollet	Region Västerbotten, Regionala utvecklingsförvaltningens kansli, Umeå

Närvarolista

Namn	Parti	N ä r v a r o	Reservation		Anteckningar/ Tjänstgörande Ersättare
			§	§	
Ledamöter (13)					
Rickard Carstedt	S	1			Ordförande
Åsa Ågren Wikström	M	1			Vice ordf, justerare, via videolänk
Ylva Hedqvist Hedlund	V	1			2 vice ordf., via videolänk
Marita Fransson	S	1			Via videolänk
Lars Lilja	S	1			Via videolänk
Nina Björby	S	1			Via videolänk
Jamal Mouneimne	S	1			Via videolänk
Ahmed Hersi	V	1			
Anna-Karin Nilsson	M	1			Via videolänk
Carina Sundbom	C	1			Via videolänk
Nicke Grahn	L	1			Via videolänk
Veronica Kerr	KD	1			Via videolänk
Zacharias Tjäder	MP	-			Tjänstgörande ersättare Karin Lundström (S)
Ersättare (13)					
Karin Lundström	S	1			Via videolänk Tjänstgörande ersättare för Zacharias Tjäder.
Mahmoud Al-Turk	S	-			
Maja Lundström	S	-			
Olov Nilsson	S	1			Via telefon, §§ 79-93
Charlotte Lundqvist	S	-			
Kjell Öjeryd	V	-			
Andreas Löwenhök	M	-			
Ulf Eriksson	C	1			Via telefon
Olle Edblom	C	1			Videolänk
Lars Åhman	L	-			
Hans-Inge Smetana	KD	-			
Mattias Larsson	C	1			Videolänk
Christer Rönnlund	M	-			

Övriga närvarande

Anna Pettersson, regiondirektör, §§ 79-95

Rachel Nygren, stabschef, §§ 79-95

Katrine Andersson, nämndsekreterare/utredare, §§ 79-95

Mona-Lisa Fjellström, nämndsekreterare/utredare, §§ 79-95

Emma C Nord, nämndsekreterare/utredare, §§ 79-95

Lena Nordling, strateg ekonomi, §§ 79-95

Mårten Edberg, strateg infrastruktur, §§ 79-95

Jonas Lundström, chef näringsliv och samhällsbyggnad, §§ 79-95

Karolina Filipsson, strateg kollektivtrafik, §§ 79-95

Maud Ericsson, samordnare samhällsbyggnad, §§ 79-81

Bianca Byring, strateg kollektivtrafik, §§ 79-95

Kerstin Hamre, kulturstrateg, §§ 79-85

Signatursida

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande undertecknare:

Namn	KATRINE ANDERSSON
Titel, Organisation	Sekreterare, Regionala utvecklingsnämnden
Datum & Tid	2020-04-22 23:21:41 +02:00
Identifikationstyp	Svensk e-legitimation
Identifikations-id	_055cb27eac6e10c5d37ff4283f983d56f2

Namn	ÅSA ÅGREN WIKSTRÖM
Titel, Organisation	Justerare, Regionala utvecklingsnämnden
Datum & Tid	2020-04-23 07:50:51 +02:00
Identifikationstyp	Svensk e-legitimation
Identifikations-id	_0983e6712b28527ed59adaf74cb74a46a4

Namn	RICHARD CARSTEDT
Titel, Organisation	Ordförande, Regionala utvecklingsnämnden
Datum & Tid	2020-04-23 11:29:15 +02:00
Identifikationstyp	Svensk e-legitimation
Identifikations-id	_08da4ce433dd3a2a1f811663b7468c2b68

Certifierad av ProSale Signing
Accepterad av alla undertecknare
2020-04-23 11:29:20 +02:00
Ref: 868407
www.comfact.com

[Validera dokumentet](#) [Användarvillkor](#)